

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1707

Dubium III. An & quomodo sit licitum jurare.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42515

Alii cum *Cajet. Valent. Suar.* hinc L. 1. c. 9. n. 1. communiter contrarium tenent, eò quòd essentia juramenti quà talis consistat in invocatione divini testimonii, cui accidentale est invocari ad firmandam veritatem rei futuræ vel præsentis: *Dicaſt. d. 2. n. 61.* docet fieri posse juramentum promissorium absque eo, quòd Deus vocetur in fidejusforem veritatis implendæ de futuro, potest enim tantum promitti coram ipso tanquam summæ auctoritatis Domino, qui novit animum de præsentis, efficiendi in posterum, quod juratur, uti fit, dum quis promittit aliquid coram Rege. Vide dicenda hinc n. 305. & p. 2. n. 725.

DUBIUM III.

An & quando sit licitum jurare.

- 263 **R**esp. Juramentum, si debito modo fiat, licitum est.
 Est de Fide. Et quidem est actus Religionis,
 ut omnes docent. Tunc autem debito modo
 fit, cum in eo observantur hæc tria: 1. est *Judicium*, quod exigit, ut cum discretione, prudentia,
 consideratione ac reverentia, non sine necessitate
 aut gravi causa fiat. 2. Est *Justitia*, quæ exigit,
 ut quod juratur, sit res justa, licita & honesta.
 3. est *Veritas*; ut nimirum sit res vera, aut saltem
 ex gravi ratione putetur esse vera; ita ut, prout
 ex defectu alicujus horum, minor aut major
 in Deum injuria aut irreverentia redundare
 censetur, ita quòque majus aut minus committatur peccatum: *Unde resolvitur,*
 I. Quoad *judicium*, si hoc solum desit,
 ut plurimum est veniale tantum, ut si quis
 absque necessitate juret, sive ex levitate quadam
 animi, sive ex consuetudine, *vid. Sanch. l. 3. c. 6. n. 22.*
Lefs. L. 2. c. 42. n. 17.

II. Mortaliter tamen etiam hęc, aut venialiter peccari potest, juxta quantitatem negligentię, ce quam jurans admittit in vestigatione veritatis ce vel tollenda consuetudinē. *Sanch. num. 10. ce*

III. Et sic mortalis est status illorum, qui ce non tollunt consuetudinem jurandi finē atten- ce tione, sicut verum hoc an falsum, quod jurare ce solent.

IV. Quod ad Justitiam spectat, peccat morta- ce liter, qui jurat se facturū rem mortaliter malam; ce ūt, se aliquem interfectorum; quia est gravis irre- ce verentia; divinā auctoritate se ad peccatum ce mortale quasi obligare; ita ut hęc duę malitię ce concurrant; una, quod velit malum; altera, ce quod ad hoc abutatur auctoritate Dei, odientis ce omne malum, *Lesf. L. 2. c. 42. d. 3. num. 17. ce Bonac. T. 2. d. 4. q. 1. p. 3.*

V. Venialiter autem peccat, qui jurat facere ce rem venialiter malam, aut vanam, aut inutilem, ce aut frivolum; cū ibi levis tantum irreverentia ce censeatur, *Bonac. ibid. Lesf. l. c.*

VI. Item peccat venialiter, qui jurat aliquid ce contra consilia Evangelica; ūt se non ingressurum ce Religionem, non daturum eleemosynam aut ce mutuum, *Suar. Lesf. Sanch. Bonac. l. c. ce*

VII. Quod ad veritatem spectat, cū hęc ce deest, peccatur mortaliter, quia committitur ce gravis in Deum irreverentia, quippe cū addu- ce catur in testem falsitatis, quasi vel ipse veritatem ce nesciat, vel velit aut possit decipere, testando falsū. ce Nec hęc excusat levitas materię, quia sive hęc sit ce gravis, sive levis; seria sive jocosa, æqualiter ce tamen repugnat Deo testificari falsum, & ce tale juramentum dicitur Perjurium. *S. Th. ce 2. 2. q. 97. art. 7. Lesf. l. c. Sanch. Bonac. l. c. ce*

An

» An autem , & quando perjurium possit esse
» veniale per accidens, v. *Escob. T.1. c.3. n.6.*

» VIII. Non excusatur, qui jurat verum, si is puta-
» bat esse falsum ; vel qui jurat pro certo, de quo
» ipse dubitat, etsi à parte rei verum sit. *Sotus, Nav.*
» *Bonac. l.c.*

» IX. Peccat æquè graviter, qui ab altero exigit
» juramentum , sciens eum esse pejeraturum.
» Excipe, nisi justa causa & necessitas exigat : quia
» tunc perjurium ex sola pejerantis malitia sequi-
» tur ; nec alter moraliter censetur illius causa,
» cùm utatur suo Jure. Quod tamen extra Judi-
» cium rarò habet locum in privatis personis.
» *S. Th. q. 89. Suar. L. 3. c. 13. & 14. Sanch. L. 3. c. 8.*

» X. Non pejeravit, qui juravit aliquid re ipsa
» falsum, quod ipse bonâ fide , & cum ratione
» putavit esse verum.

» XI. Excusari subinde quidam simplices
» à mortali perjurio videntur posse, ratione incon-
» siderationis, cùm usurpant quasdam formulas
» juratorias, ut, *per animam meam ; puniat me Deus ;*
» etsi enim sciant id vocari juramentum, non tamen
» apprehendunt, quòd jurare sit aliquid grave, &
» invocare Deum in testem ; sed tantum appre-
» hendunt confusam aliquam rationem mali,
» non tanti momenti. *V. Bon. l.c. Laym. L. 4. T. 3. c. 14.*

A D D E N D A.

264 Omne juramentum esse illicitum docuerunt
Waldenses aliique apud *Arcdek.* de dogmatibus
damnatis v. *Juramentum* : sed eorum error repro-
batus est in *Concilio Constantiensi* Sess. 8. inter errores
Wicleff. Art. 43 : è contra *Priscillianus* aliique
eum secuti docebant omne perjurium esse licitum,
sed hic quòque error damnatur in *Concilio Braca-*
rensi I. Anno 563. His itaque omissis, fit

Q. 68. *An sit licitum jurare circa rem malam.* ²⁶⁵
 R. *Regin.* & alii cum *Bonac.* D.4.Q.1. P.3.N.9. dicunt
 semper esse mortale adducere Deum in testem rei
 mortaliter malæ, sed probabilius negant *Suar.* c.12.
 num.7. *Sanch.* L.3.c.4.n.33. *Fill.* T.25.c. II. n.336
Castrop. p.5.n.6. *Dicast.* n.81, nisi Juramentum asu-
 meretur tanquam instrumentum illius peccati,
 uti si quis detractionem confirmaret juramento,
 tum enim per juramentum auget infamiam, quia
 majorem facit fidem; de cetero non erit mortale
 jurare, v. g. furtum à se esse commissum, nam
 invoco Deum testem veritatis; imò rectè notat *Fill.*
 nullum fore peccatum, si quis cum causâ juraret
 se aliquod mortale commisisse, nam ex illo objecto
 materiali jurato nulla redundat irreverentia
 in Deum vel in juramentũ: aliud est de juramento
 promisorio, de quo *Busenb.* suprâ, nam si jurem
 rem venialiter malam à me faciendam, communis
 sententia est esse tantum veniale; si mortaliter
 malam, communior est, quòd peccem graviter,
 firmando me illâ autoritate Dei in proposito
 peccandi mortaliter, quamvis etiam *Leß.* & *Dicast.*
 à num. 67. dicant nec hic satis apparere rationem
 convincentem, retorquentur enim in proposito
 jurato peccandi venialiter, hinc fidedigni referunt
Vasq. & *Rubium* sensisse semper esse veniale
 tantum; sed propter autoritatem contrariam
 non est recedendum à communi sententia.

Q. 69. *An sit mortale jurare se facturum rem,* ²⁶⁶
quam jurans scit esse physicè vel moraliter impossi-
bilem. R. Communis sententia apud *Tamb.* L.3.c.3.
 §.3.n.8. *Dicast.* n.108. *Busenbaum* suprâ affirmat, quia
 Deus vocatur in testem illius, quod judicari debet
 non futurum: consentit *Tamb.* si juranti, quantum
 in se est, desit animus procurandi, ut eveniat,

M

fi

si autem hic animus adsit, putat cum aliis non fore mortale, quia deērit solum iudicium.

- 267 Q. 70. *An sit licitum jurare rem, quam tantum probabiliter iudico esse veram.* R. *Sanch. L. 3. c. 4. n. 10. Castrop. p. 5. n. 2.* aliique cum *Diana P. 4. T. 4. R. 77.* affirmant, quia iuras hoc, quod iudicas verum, ergo non pejeras; unde quod aliquis audit à viro notabili & fidedigno, potest secundum illos AA. affirmare & extra Iudicium jurare esse verum; quod aliqui apud *Dian.* extendunt ad Juramentum etiam in Iudicio, sed melius id negant alii, ibi enim postulatur Juramentum scientiæ, quod majorem certitudinem requirit, uti notat *Castrop. n. 3.* nam testis hic censetur semper testari de visu & præsentia propria, uti etiam notavit *Bon. supra n. 9.* Si quis putet utramque partem oppositam esse probabile, poterit jurare & hanc & illam esse probabilem, tamen jurare non poterit & hanc & illam esse veram, cum enim utrique simul assentiri non possit, illam tantum jurare poterit, cui assentietur: è contra *Suar. c. 4. n. 7. & Dicast. n. 147.* requirunt moralem certitudinem ad omne Juramentum, alioquin jurantem fore perjurum, quia qui jurat, significat se plus quam opinari, & dicit se aliquo modo scire, ergo jurare non licet id, de cuius veritate certò non constat; & præquiretur saltem talis certitudo, ut nulla vel parva & non prudens sit formido de veritate partis oppositæ, vel saltem ut non sit formido æqualis: admittunt tamen & ipsi requiri quandoque maiorem, quandoque minorem certitudinem, etiamsi in Iudicio iures, uti rectè explicat *Dicast. n. 142.* nam in causis, ubi Juramentum erit in favorem, sufficiet minor certitudo, ubi autem ex eo grave incommodum nasci posset alteri, requiretur major; &

hæc

hæc ultima sententia videtur probabilior : omnes autem communiter docent cum *Sanch.n.11. & Castrop. num. 3.* ad hoc, ut quis, testificetur de Scholastico, quòd toto tempore ad cursum conficiendum requisito frequentaverit scholas, non esse necesse, quòd viderit eum singulis diebus, sed sufficere, si communiter viderit adeuntem scholas, inde enim rationabiliter credit satisfactum esse Statuto Universitatis, quod est, ut majore anni parte frequentet, & cum alia testificatio sit moraliter impossibilis, non censetur alia postulari: Quòd si tantum audivisset à fide digno, quòd frequentasset, non sufficeret ad jurandum, nam hoc Juramentum est veluti judiciale, quod requirit testem de visu; posset tamen tum jurare, quòd audivisset à fide digno.

Q. 71. *Quanta adhiberi debeat diligentia in inquirenda veritate, antequam jurari possit.* R. ²⁶⁸
 Secundum *Sanch.* tanta, ut probabile Judicium possit formare, quo assentiatur: secundum *Dicast.* tanta, ut non multum formidet de veritate oppositi, sed moraliter certus sit: prout ergo negligentia aut contemptus hujus examinis erit gravis vel levis, fietque Juramentum cum reflexione ad eam, seu cum cognitione illius, erit perjurium grave vel leve, *Dicast. d. 2. à n. 135.*

Q. 72. *An Civis vi & injusto bello subjugati, possint in vasoribus prestare generale Juramentum fidelitatis.* R. Posunt, dummodo nihil illicitum expressè admisceatur, & ipsi intelligant se solum jurare fidelitatem ad licita & honesta: legitimum tamen Principem suum abjurare non possunt, quia talis abjuratio est perjurium, cadens in materiam falsam & in injuriam veri Principis, ita *Less. in Auct. v. Juramentum cas. 5.*

M₂

Q. 73.

- 270 Q. 73. Si Cajus subordinet Titium Procuratorem, ut pro se falsò juret, uter illorum sit perjurus vel incurrat pœnas perjurii. R. Silvest. putat utrumque esse perjurum, sed solum Cajum incurrare pœnas perjurii: *Texeda* apud *Dian.* P. 10. T. 14. R. 13. dicit solum Titium esse perjurum, & solum incurrare pœnas perjurii: videtur dicendum, quòd uterque sit perjurus, Cajus moraliter & mediatè, quia mandavit, Titius physicè & immediatè, quia executus est, ita *Sanch.* l. 3. c. 13. n. 26. *Dicast.* d. 3. n. 442. & alii: pœnas autem incurret solus Titius, quia hæ cadunt in eum, qui propriè perjurium ponit, hic autem solus Titius propriè jurat, & consequenter pejerat, qui physicè ipsemet & immediatè id facit, ideòque peccatum solius Titii erit casus reservatus, v.g. in *Diecepsi Coloniensi*, in qua Episcopo reservatum est perjurium manifestum.
- 271 Q. 74. Quomodo peccet, qui jurat habens consuetudinem jurandi. R. §. 1. Si fit consuetudo jurandi non falsò, quamvis consuetudinem nunquam retractaverit, non peccat nisi venialiter, quia singula talia Juramenta sunt tantùm venialia, uti suppono, & consuetudo non aggravat mortaliter, licèt postea semper advertenter juret, ita *Castrop.* T. 14. d. 1. p. 9.
- 272 §. 2. Si fit consuetudo jurandi falsò, sed inadvertenter, quam non retractavit, si Juramenta, quæ nunc fiunt, non proficiscantur ab illa consuetudine sed ex passione vel subito motu, uti processissent, licèt non adfuisset consuetudo, non erit mortale, quia neque in se, neque in causa sunt plenè voluntaria, causa enim eorum non est consuetudo, sed alius motus plenam rationem prævertens, ita *S. Th. in 3. Dist. 39. a. 5. in O.* Et ad *Annib. L. 3. Dist. 39. q. 1. art. 1. O.* *Suar. Sanch. Cajet. v. Perjurium, Castrop.*

Castrop. aliique cum Dicast. D.2. n.170. contra multos, quos referunt Dicast. & Dian. P.10. T.14. R.13. Vid. Vind. Tab. in Collectan. ad Prop.12. Requiritur autem plenam deliberationem ad mortale, probabitur Lib.5. Num.216.

§. 3. Si proficiscantur ex consuetudine²⁷³ non retractata, quamvis planè inadvertenter fiant, non erunt quidem in se peccata, uti dicitur Lib.5. à n.15, cum non sint formaliter libera, erunt tamen peccata in causa seu in voluntate, quam jurans habet, non removendi consuetudinem, ita *Sanch. L.3.c.5. à n.28. Castrop. n.5. aliique multi cum Dian. P.3. T.5. R.62; putatque Suar. L.3.c.8. n.6. utile fore talem non absolvi, si admonitus non emendet consuetudinem, Sanch. tamen L.2.c.32. num.45. Castrop. n.6. & Burgh. Cent.1. Cas.3. contra multos alios apud Dicast. n.197. putant posse absolvi, quia dispositus est, & absolutio non est necessariò neganda vel differenda, quando peccata non pendent ex occasione extrinseca, quæ amoveri debeat, sed tantum ex intrinseca fragilitate relabentis, uti hic fit; imò *Dicast. n.214. dicit non posse licitè negari absolutionem tali Consuetudinario, quia consuetudo illa non est aliquid voluntarium, quod possit à se repellere, sed est aliquid naturaliter relictum post actus, quod etiam non magis est occasio proxima peccandi, quam inclinatio naturalis, de qua tamen expellenda non tenemur habere voluntatem: unde notat Diana supra, quando Authores dicunt non absolvendum eum, qui ex consuetudine relabatur, intelligendos esse, si relabatur advertenter, alioquin enim non peccat per relapsus: an autem & quomodo talia, quæ inadvertenter ex consuetudine sequuntur, sint confitenda, dicemus Lib. VI. T.4. c.1. ad d.3.**